

Joulu.

Joulua vietetään kristityissä maissa Jeesuksen syntymän muistoksi, mutta tämä ei merkitse, että Jeesus todella olisi syntynyt joulukuun 25 p:nä, sillä, kuten tunnettu englantilainen teologi F. W. Farrar sanoo, „kaikki kokeet tutkia Kristuksen syntymän kuukautta ja päivää ovat näyttäneet olevan turhat.“¹⁾ Syy, miksi Jeesuksen syntymän muistojuhlaa vietetään jouluna, on haettava toisaalta. Historia näyttää meille, että kristinuskon alkuaikoina tätä juhlaa vietettiin eri aikoina eri laikoissa: syyskuussa, helmikuussa, elokuussa, kesäkuussa, heinäkuussa. Vasta paavi Julius I v. 337 ratkaisi asian ja määräsi, että juhla oli vietettävä joulukuun 25 p:nä. Ja miksi? Sentähden, että samana päivänä roomalaisten oli tapana viettää suuria *Brumalia*-juhlallisuuksiansa Bakkuksen kunniaksi ja että kristittyjen juhla siis saattoi käydä päinsä huomaamatta.

Kristitty maailma pyhittää täten päivän, joka jo vanhassa pakanamaailmassa oli merkkipäivä. Ja kun sanomme pakanamaailmassa, emme tarkota ainoastaan roomalaisia, vaan ylipäänsä vanhoja kansoja, sillä vertaileva uskontotutkimus on selvästi näyttänyt, että joulukuun 25 päivä on ammoisista ajoista miltei kaikkialla ollut vuoden pyhimpiä päiviä. Vanhassa Indiassa sitä kutsuttiin „jumalain aamuksi“, ja sinä päivänä ihmiset koristivat talojaan köynnöksillä ja antoivat toisilleen lahjoja. Samaten pyhittivät sitä päivää vanhat persialaiset ja egyptiläiset ja kelttiläiset druidit; niinikään Meksikon muinaiset asujamat ja aztekit; ja myös muinaiset skandinaavit ja kreikkalaiset ja syyrialaiset. Suomalainen nimi „joulu“ johtuukin skandinaivialaisesta „jul“, jota samaa nimeä vielä käytetään ruotsinkielessäkin (engl. *yule*). Saksalainen nimi *Weihnachten* on uudempi muodostuma ja merkitsee „pyhä yö“. Ranskalainen *noël* (italian *natale*) johtuu taas latinankielestä (*dies natalis*, syntymäpäivä). Englantilainen *christmas* muistuttaa suoraan Kristusta (sanoista *Christ*, Kristus ja *mass*, messu).

Kun nyt kysymme, miksikä joulukuun 25 päivää on semmoisilla juhlallisuuksilla vietetty „pakanakansojen“ kesken, saamme vastaukseksi, että se oli suuri auringonjuhla talvipäivän seisauksen johdosta. Ennen joulua päivät käyvät yhä lyhemmiksi ja pimeämmiksi. On kuin taistelussa valon ja pimeyden välillä pimeys olisi voittamaisillaan. Mutta silloin tapahtuu äkkiä seisahdus, pimeyden valta murtuu ja valo voittaa taas. Roomalaiset kutsuivatkin juhlaansa nimellä *natalis solis invicti*, „voittamattoman auringon syntymä“. Ja voimme ymmärtää, kuinka mahtavasti tämä luonnon ilmiö vaikutti kansojen mielikuvitukseen, niin kauan kun ei tähtitieteellinen selitys maan kiertämisestä auringon ympäri ollut eksoterinen eli julkinen totuus.

Mutta eipä siinä kyllin. Pakanamaailman joulu ei ollut ainoastaan auringon juhla, vaan myöskin juhla, jota vietettiin auringon jumalan tai jonkun suuren opettajan eli „vapahtajan“, toisin sanoen henkisen valontuojan syntymän muistoksi! On huomattava se merkillinen tosiasia, että miltei kaikilla muinaisajan kansoilla oli auringonjumalansa tai vapahtajansa, joka yliluonnollisella tavalla oli syntynyt neitsyeellisestä äidistään ja jonka syntymäjuhlaa vietettiin talvipäivän seisauspäivänä.

Hindulaisten Krishna (joka muuten ei ollut auringonjumala) syntyi neitsyt Devakista. Hänen syntyessään koko luonto riemuitsi, deevat (jumalat, enkelit) lauloivat kuorossa hänen tervehdyksensä ja antoivat kukkien sataa taivaasta maan päälle. Hän eli kuten tiedämme noin 3,000 vuotta e. Kr. Egyptiläisten Horus kantoi myös nimen „vapahtaja“. Hänen äitiään, Isistä, kutsuttiin „jumalan äidiksi, taivaan kuningattareksi, puhtaaksi neitsyeksi, meren tähdeksi“ y. m. Sama oli laita Osiriksen ja hänen äitinsä Neithin. Isistä kuvattiin aina seisovan knunsirpillä, kaksitoista tähteä pään ympärillä (vrt. Joh. ilm. XII, 1). Eräässä kuvassa nähdään Horus pienenä lapsena äitinsä Isiksen sylissä – aivankuin katoliset madonnat Jeesus-lapsineen. Osiriksen syntyessä enkelit suuren valon ympäröiminä julistivat että „kaiken maan herra on syntynyt“.

Babylonialaisten Tammuz, jota palveltiin vapahtajana, oli samalla äitinsä Istarin sekä puoliso että poika (samoinkuin kristittyjen kolmiyhteinen jumala). Istaria kutsuttiin „maan herrattareksi, Edenin herrattareksi, taivaan kuningattareksi, aamutähdeksi, elämänpuun jumalattareksi“. Hänetkin kuvataan

¹⁾ Jeesuksen elämä. Suomentanut Nino. Helsingissä 1880. K. E. Holm. Siv. 627.

poikansa Tammuz sylissä. Ja vanhassa akkadilaisessa hymnissä häntä rukoillaan nimellä „oi neitsyt Istar“.

Persiassa vietettiin suurilla juhlallisuuksilla auringon jumalan Mithran syntyä. Häntäkin kutsuttiin nimellä Tseur eli vapahtaja ja sanottiin hänen syntyneen luolassa. Persialaisten suuri opettaja Zoroaster sai hänkin osakseen kaiken auringonjumalalle tulevan kunnian. Hän oli syntynyt neitsyestä ja sinnyt jumalallisen järjen säteestä.

Aikoja ennenkuin Cortes saapui Meksikkoon, olivat sen kansat palvelleet Quetzalcoatl nimistä vapahtajaa, joka niinikään oli neitsyestä syntynyt. Olemisen herra, Tonacatecutli, oli ilmestynyt neitsyt Chimalmalle ja hengittänyt hänen päälleen, josta tämä oli käynyt äidiksi ja synnyttänyt vapahtajan. Chimalma oli poikansa syntyessä kuollut ja nostettu taivaasen; häntä kunnioitettiin sen jälkeen nimellä „uhrin jalokivi.“ Samaten oli aztekien auringon- ja sodanjumala Huitzilopochtli yliluonnollisella tavalla ja täysin valmiina soturina syntynyt äidistään (Coatlicue).

Vanhat skandinaavit viettivät jouluaan Freirin, Odinin ja Frejan pojan, syntymän muistoksi. Ja indialaisten Buddhasta kerrotaan, että hänenkin äitinsä Maya oli neitsyt. Buddhan syntyessä taivaitten deevat lauloivat: „tänään Bodhisatva on syntynyt maan päälle tuodakseen iloa ja rauhaa ihmisille ja jumalille, luodakseen valoa pimeihin paikkoihin ja antaakseen näön sokeille.“²⁾

Riittääkööt nämä esimerkit. Ne todistavat meille sen kumoamattoman totuuden, että kristittyjen joulu ei ole „kristitty“ missään mustasukkaisessa merkityksessä. Se on koko maailman ja kaikkien aikojen yhteinen juhla auringon ja ihmisvapahtajan, luonnollisen ja henkisen valon kunniaksi. Ja tämän tosiseikan edessä kristittyjen ei pidä hämmästyä. Kaikki pikkumaiset lahkolaistunteet saavat hävitä sen suuren, iloa uhkuvan tiedon edestä, että jumalallinen totuus on kaikkialla paistanut. Samana päivänä, jolloin kristityt iloitsevat, että maailmaan on tullut ihminen, joka on ilmottanut ihmisille elävän jumalan ja näyttänyt heille tien jumalan luo, samana päivänä ja aivan samasta syystä ovat muinaisajan kansatkin iloinneet. Jos kristityt tahtovat, että heidän ilonsa on oleva puhtaampaa, itsetietoisempaa ja henkisempää kuin pakanoiden, silloin ottakoot he vaarin suuren mestarinsa Jeesuksen Kristuksen opista ja ruvetkoot totisesti vaeltamaan sitä rakkauden ja rauhan tietä, joka hänen oppinsa mukaan vie Jumalan luo.

Joululla onkin syvempi merkitys. Se ei ole ainoastaan juhla ulkonaisen luonnonilmiön kunniaksi tai historiallisen tapahtuman muistoksi, se on myöskin vertauskuva siitä juhlariemusta, jota ihminen tuntee henkensä maailmassa, kun hänen neitsyeelliseksi puhdistetussa sielussaan syntyy jumalallinen Kristus lapsi.

P. E.

Omatunto 1906, N:o 21, Helsingissä, joulukuun 15 p:nä 1906, s. 273-275.

²⁾ Näiden tietojen lähteenä on parhaasta päästä käytetty W. Williamsonin kirjaa *The Great Law. A study of religious origins and of the unity underlying them.* London 1899. Longmans, Green and Co.